

İKV DEĞERLENDİRME NOTU

2013 YILINDA TÜRKİYE'DE NELER YAŞANDI?

Dr. Zeynep Özkurt
Selen Akses

İKTİSADİ KALKINMA VAKFI

2013 YILINDA TÜRKİYE'DE NELER YAŞANDI?

Ankara Anlaşması'nın ellinci yıl dönümünün kutlandığı 2013 yılında, Türkiye-AB ilişkilerinde önemli gelişmeler kaydedildi: 22'nci fasıl müzakerelere açıldı, Geri Kabul Anlaşması imzalandı ve vize muafiyeti için diyalog süreci başlatıldı.

2013 yılında Türkiye'nin iç siyasetine Gezi Parkı olayları, Dördüncü Yargı Paketi ve Demokratikleşme Paketi, İmralı süreci, Akil İnsanlar, Ergenekon ve Balyoz davalarına ilişkin gelişmeler ve Cumhuriyet tarihinin en büyük yolsuzluk skandalı olarak ifade edilen operasyonlar gündeme damgasını vururken, dış politikasında Suriye ile yaşanan kriz ve Mısır öne çıktı.

2012 yılında yavaşlayan Türkiye ekonomisi 2013 yılında yeniden canlandı. Ancak cari açık ve enflasyon gibi sorunlar bu yıl Türkiye'yi endişelendirmeye devam ediyor. Bu sorunlara karşın, 2014 yılında Türkiye'yi önemli bir sınav bekliyor.

Şimdi, gelin isterseniz hep birlikte 2013 yılında Türkiye'nin siyasetinde ve ekonomisinde neler yaşandı kısaca bakalım. Ardından da her ay Türkiye ne tür gelişmeler ile karşı karşıya geldiğini tekrar hatırlayalım.

TÜRK SİYASETİNDE 2013 YILI

Türkiye'nin 2013 yılındaki siyasal davranış biçimi, ülkenin bulunduğu coğrafi konum ve komşu ülkelerde yaşanan gelişmeler nedeniyle oldukça değişken ve hareketli bir profil çizdi. İç ve dış siyasetin oldukça hareketli geçtiği 2013 yılında sayısız gelişme, gündeme damgasını vurdu. İç siyaset gündeminde Gezi Parkı olayları; Kürt sorununa çözüm süreci; İmralı süreci ve Akil İnsanlar; Demokratikleşme Paketi ve başörtüsünün kamusal alanda serbestliği; Ergenekon ve Balyoz davaları; yeni alkol düzenlemesi; kız-erkek öğrenci evleri tartışması; dershanelerin kapatılması ve yolsuzluk operasyonu yer alırken; devam eden Suriye krizi, Reyhanlı saldırısı ve Mısır'daki gelişmeler, Türkiye'nin dış siyasetine yön veren önemli olaylar arasında yer aldı.

2013 yılının ikinci yarısında Gezi Parkı olaylarının patlak vermesi ve akabinde Hükümetin olaylara sert tepkisi, yılsonuna kadar süren siyasi bir gerilimin yaşanmasına sebep oldu. Gezi Parkı olaylarında güvenlik güçleri, göstericilere sert müdahalede bulundu. Günden güne büyüyen ve İstanbul'un Beyoğlu ilçesinden Ankara'ya, İzmir'e, Hatay'a, Eskişehir'e ve sonrasında tüm ülkeye yayılan olaylar, Hükümet tarafından farklı bir şekilde algılanırken, halkın çoğunluğu bunu, demokrasi adına atılmış önemli bir adım olarak nitelendirdi. Öte yandan, dershanelerin kapatılması söylemlerini takiben, cemaat ile hükümetin arasının açıldığı iddiaları, Kürt sorununa çözüm süreci, Demokratikleşme Paketi ile gelen kamuda başörtüsü serbestliği ve yılın son ayında İstanbul merkezli yaşanan rüşvet operasyonu, ülke genelinde yepyeni polemiklerin yaşanmasına sebep oldu.

2013 yılı Türk dış politikası ise, hem Suriye'de yaşanan kriz, hem de Mısır'da yaşanan olaylar çerçevesinde şekillendi. Bir kesim Türk dış politikasının ülke menfaatleri doğrultusunda evrildiğini savunurken, diğer bir kesim de duyguların ön planda olduğu bir dış politika sebebiyle Türkiye'nin yalnızlaştığını ileri sürdü. Suriye'de yaşanan iç savaşın en büyük faturası ise, ne yazık ki komşu ülke Türkiye'ye çıktı. 11 Mayıs 2013

tarihinde Hatay'ın Reyhanlı ilçesinde 51 kişinin hayatını kaybettiği ve 150'den fazla kişinin yaralandığı terör saldırısı, ülkeyi yasa boğdu.

Türkiye-AB ilişkileri kapsamında, Ankara Anlaşması'nın ellinci yılını geride bıraktığımız 2013'ün ilk yarısında, AB ile ilişkiler durağan geçse de, bu durum Litvanya'nın AB Dönem Başkanlığı'nı devralmasından sonra değişiklik gösterdi. Bu yılın öne çıkan önemli konuları ise, 2013 Türkiye İlerleme Raporu, 5 Kasım'da müzakerelere açılan Bölgesel Politika ve Yapısal Araçların Koordinasyonu başlıklı 22'nci fasıl ve 16 Aralık'ta imzalanan Geri Kabul Anlaşması ve akabinde başlayan vize diyalogu süreci oldu.

Türkiye'nin 2013 yılı, ülkenin büyük değerlerini kaybettiği bir yıl olarak da hafızalara kazandı. 2013 yılında Türkiye, gazeteci Mehmet Ali Birand'ı; "Deprem Dede" Prof. Dr. Ahmet Mete Işıkara'yı; Türk müziğinin güçlü sesleri Müslüm Gürses ve Ferdi Özbeken'i; usta tiyatrocu Metin Serezli'yi; OHAL Eski Valisi Hayri Kozakçıoğlu'nu; Dokuzuncu Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'in eşi Nazmiye Demirel'i; ünlü yazar Peride Celal'i; "Şu Çılgın Türkler" kitabının yazarı Turgut Özakman'ı; ünlü sanatçı ve tiyatrocu Tuncel Kurtiz'i; tiyatrocu Tomris Oğuzalp'i; gazeteci Savaş Ay'ı; tiyatro ve sinema oyuncusu Nejat Uygur'u kaybetti; ismini sayamadığımız daha birçok değerli ünlü, sanatçı, siyasetçi ve akademisyeni ile vedalaştı.

TÜRK EKONOMİSİNDE 2013 YILI

Küresel ekonomik ve mali krizden en hızlı çıkan ve en az etkilenen ülkelerden biri olan Türkiye'nin, 2012 yılında ekonomisinin yavaşladığı gözlemlendi. 2012 yılında yüzde 2,2 olarak kaydedilen Türk ekonomisinin büyüme hızı, 2013'ün ilk çeyreğinde yüzde 2,9; ikinci ve üçüncü çeyreklerinde ise yüzde 4,4 oldu. Hükümetin Orta Vadeli Programı kapsamında 2013 yılına ilişkin öngörülen yüzde 4 oranındaki GSYİH büyüme hedefine ulaşılması beklenirken, küresel ekonomik ve mali krizi geride bırakan Türkiye'nin kredi notu, bu yıl içinde birçok uluslararası kredi derecelendirme kuruluşu tarafından yükseltildi. Bu, ülkenin dış kırılganlıklarının azaldığının önemli bir göstergesi olarak kayıtlara geçti. Bu yıl için kaydedilen bir diğer önemli gelişme de, Türkiye'min IMF'ye *stand-by* anlaşmasından kalan son kredi taksit borcunu Mayıs ayında ödemesiydi. Borcun kapanmasıyla birlikte Türkiye, sonraki dönemler için IMF'ye kredi sağlayan ülkeler grubunda yer almaya başladı.

Tüm bu olumlu gelişmelerin yanı sıra, Türkiye'de yüksek oranda seyreden cari açık ve yükselen enflasyon, 2013 yılında büyük endişe yarattı. TÜİK'in son verilerine göre, 2013 Ekim ayında, bir önceki yılın aynı ayıyla kıyaslandığında, TÜFE'de yüzde 7,7; ÜFE'de ise yüzde 6,8 oranlarında bir artış kaydedildi. Ekim ayında Türkiye'nin cari açığı ise 60,9 milyar dolara ulaştı. Ekonomik büyüme yurtdışından kısa vadeli sermaye girişine bağımlı olması sebebiyle, ülkenin dış konjonktüre yönelik kırılganlığı halen devam ediyor. Bu nedenle, 2014 ve 2016 yıllarına ilişkin Orta Vadeli Programı'nın öncelikleri arasında, cari işlemler açığının azaltılması ve enflasyonun düşürülmesi yer alıyor.

2013 yılında işsizlik, her yıl olduğu gibi endişe yaratan konuların başındaydı. Eylül döneminde işsizlik oranı yüzde 9,9 seviyesinde gerçekleşti. Genç işsizlik oranı ise yüzde 19,4 oranına ulaşması dikkat çekti. Aynı dönemde, Türkiye genelinde istihdam oranı yüzde 46,3 gibi düşük bir düzeyde ve özellikle kadınlarının işgücüne katılma oranının yüzde 31,2 ile sınırlı kalmaya devam ettiği gözlemlendi. Bu nedenle, 2013 yılı sonrasında

Hükümetin öncelikli olarak kadınların ve gençlerin istihdama katılımını artırmaya yönelik çalışmalarına hız vermesi büyük önem teşkil ediyor.

Türkiye'nin dış ticaretine baktığımızda, 2013 yılının Ocak-Eylül döneminde, 2012 yılına kıyasla; Türkiye'nin ihracatı yüzde 0,4 oranında azalma kaydederken, ithalatı ise yüzde 6 oranında artış gösterdi. Aynı dönem içinde, Türkiye'nin dış ticaret açığı yüzde 17,3 oranında artarak, 75.1 milyar dolara ulaştı. AB, Türkiye'nin en önemli ticaret ortağı konumunda olmaya devam etmesine rağmen, bazı AB Üye Devletleri'nde yaşanan borç krizi nedeniyle taleplerin daralması sonucunda, Türkiye bu yıl içinde Afrika, Orta Doğu, Asya ve bazı Bağımsız Devletler Topluluğu ülkeleri ile ticari ilişkilerinin geliştirmek konusuna önem verdi.

Bu bağlamda, 2013 yılı içinde, Türkiye'nin dış ticaret politikası çerçevesinde önemli gelişmeler kaydedildi. Güney Kore ve Morityus ile imzalanan Serbest Ticaret Anlaşmaları, bu yıl içinde yürürlüğe girdi. Ayrıca Eylül ayında Türkiye ve Kosova arasında bir Serbest Ticaret Anlaşması imzalandı. Ancak kuşkusuz Güney Kore ile akdedilen anlaşmanın esasında Türkiye'nin imzaladığı ilk yeni nesil Serbest Ticaret Anlaşması olması, Türkiye'nin gelişen ticaret politikasında önemli bir dönüm noktasını oluşturdu. Tüm bunların yanı sıra, Japonya ve ABD ile birer serbest ticaret anlaşması müzakere etmeye başlamak için Türkiye'nin yaptığı girişimler, 2013 yılında ülkenin ticaret politikasında yaşanan önemli gelişmeleri arasında yer aldı.

2013 yılında, Türkiye'de enerjiye yönelik önemli adımlar da atıldı. Bu girişimler arasında Rüzgâr Gücü İzleme ve Tahmin Merkezi, Kızıldere Jeotermal Santrali ve Balıkesir'de rüzgâr santralının açılması; Trakya ve Güneydoğu'da kaya gazından enerji üretimine başlanması; Koç Üniversitesi ve Tüpraş işbirliğinde Türkiye'nin ilk özel sektör destekli enerji merkezinin kurulması yer aldı. Tüm bunların yanı sıra, Türkiye'de nükleer enerji santralin kurulmasına yönelik çalışmalar da bu yıl hız kazandı. Bu kapsamda, Ekim ayında Sinop'ta yapılacak olan nükleer enerji santral için Türkiye, Japonya ile bir anlaşma imzaladı. Türkiye'nin altyapılarının geliştirmesine yönelik büyük projelere de 2013 yılında imza atıldı. Bu kapsamda, İstanbul'da üçüncü havalimanı ve üçüncü köprü'nün inşaatına yönelik temeller atılırken, "asrın projesi" olarak nitelenen Marmaray'ın 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı'nda kullanıma açılması, 2013 yılında damgasını vurdu.

Bu değerlendirme notunda, 2013 yılının 12 ayında yaşanan gelişmelerinden kısaca bahsetmek ve siz değerli okuyucularımızın hafızasını tazelemek istiyoruz.

OCAK: PATRIOT FÜZELERİ YERLEŞTİRİLİYOR

Ocak ayı boyunca öne çıkan konular arasında Patriot füzeleri, İmralı süreci ve Türkiye'nin Şanghay İşbirliği Örgütü'ne katılma talebi yer aldı.

Türkiye'nin Suriye tehdidine karşı NATO kapsamında ülkenin doğusuna uçak bombardımanı ve füze saldırılarına karşı geliştirilen Patriot savunma sistemlerini konuşlandırılması talebi, 2012 yılında NATO tarafından olumlu karşılanmıştı. Bunun üzerine ABD, Almanya ve Hollanda'dan gelecek 6 Patriot füzesinin Adana, Gaziantep ve Kahramanmaraş'a yerleştirilmeleri yönünde karar verildi. Ocak ayı içinde de söz konusu Patriot füzelerinin Türkiye'ye getirilmesine ve yerleştirilmesine başlandı.

Kürt sorununun çözüm süreci kapsamında ve özellikle terör örgütüne silah bıraktırma hedefiyle yürütülen MİT ile İmralı'daki terör örgütü lideri görüşmelerinin yanı sıra, terör

örgütü lideri ile müzakere edecek yeni bir heyet oluşturuldu. Bu süreç CHP lideri Kemal Kılıçdaroğlu tarafından da destek gördü. Ocak ayında yayımlanan AP Türkiye Raporu'nda da, Kürt sorununa demokratik yollardan çözüm bulma girişimleri ve bu sürecin muhalefet partisinden gördüğü destek olumlu karşılandı.

Ocak ayında gündemde öne çıkan bir diğer konu ise, Başbakan Erdoğan'ın, Türkiye'nin Şanghay İşbirliği Örgütü'ne katılma talebidir. Bu talep AB'den tepki çekerken, Türkiye'nin, AB yerine Şanghay İşbirliği Örgütü'ne yöneldiği endişeleri yeniden dile getirildi.

Ocak ayında ayrıca;

- İTO ve İsveç İstanbul Başkonsolosluğu arasında iş vize başvurularına ilişkin bir anlaşma imzalandı;
- Yapılan bir araştırmanın sonuçlarına göre, Türk kamuoyunun yüzde 33,3'ünün, AB'ye üyelikte ısrarlı olunması gerektiğini ifade ederken, yüzde 25,2'sinin üyelikten vazgeçilmesi yönünde görüş bildirdiği belirlendi. Kamuoyunun yüzde 19,7'si ise, tam üyelikten vazgeçilirken, ortak çıkarlara dayalı yeni bir ilişki edinilmesi gerektiğini savundu;
- Ana dilde savunma hakkı yasalaştı; Diyarbakır'da görülen KCK davasında ilk kez Kürtçe olarak savunma verildi;
- Odatv davasında 2 yıldır tutuklu bulunan gazeteci Soner Yalçın serbest bırakıldı;
- Türkiye ile Azerbaycan Trans Anadolu Doğal Gaz Boru Hattı Projesiyle ilgili anlaşma onaylandı;
- Danıştay Sekizinci Dairesi, bayan avukatların mahkemelerde "başları açık" görev yapacaklarına ilişkin düzenlemenin yürütmesini durdurma kararı aldı;
- E-reçete uygulamasına geçilmesiyle birlikte, kâğıt reçete tarih oldu.

"Türkiye'nin AB üyeliği zamanı geldi."

Almanya eski Başbakanı Gerhard Schröder

6 Ocak 2013

ŞUBAT: YENİ BİR FASIL İÇİN YEŞİL IŞIK YAKILDI

Türkiye'de Şubat ayında gündemi belirleyen konular arasında, Türkiye'nin AB müzakere sürecinde, Fransa'nın Bölgesel Politika ve Yapısal Araçların Koordinasyonu başlıklı fasılın önündeki engelleri kaldırması, Kürt sorununun çözümüne yönelik İmralı sürecinin yürütülmesi ve Dördüncü Yargı Paketi'nin TBMM gündemine sunulması vardı.

Türkiye'nin AB gündemine ilişkin en önemli gelişme, Sarkozy'nin Cumhurbaşkanlığı döneminde Fransa'nın bloke ettiği 5 fasıldan biri olan, Bölgesel Politika ve Yapısal Araçların Koordinasyonu fasılının önündeki engeli kaldırmasıydı. Hemen arkasından AB Daimi Temsilciler Komitesi (COREPER), bu fasla ilişkin açılış kriterini onayladı. Böylelikle, Türkiye-AB ilişkilerinde önemli bir adım atılırken, Türkiye'nin Şanghay İşbirliği Örgütü'ne katılmasına ilişkin tartışmalar da Şubat ayı boyunca devam etti. Nitekim AB Bakanı ve Başmüzakereci Bağış, bu tartışmaların esasında, Türkiye'nin AB dışında başka seçeneklerinin bulunduğu belirtilmesi açısından Türkiye-AB ilişkilerin gelişmesinde kilit bir rol oynadığına dikkat çekti.

Ay boyunca öne çıkan bir diğer konu ise, Ocak ayında da bolca tartışılan İmralı süreciydi. Bu kapsamda, terör örgütü lideri ile görüşecek ikinci heyetin, hangi isimlerden oluşacağı

konusu, tartışma yarattı. Türkiye’de başlatılan diyalog süreci, AB tarafından da yakından izleniyordu. Nitekim AP Genel Kurulu’nda konuya ilişkin düzenlenen oturumda, AP milletvekilleri süreci desteklediklerini ifade ettiler. Avrupa Komisyonu’nun Genişleme ve Komşuluk Politikası’ndan Sorumlu Üyesi Ştefan Füle ise, görüşmelerin terörün sona ermesi için önemli bir fırsat olduğunu vurguladı.

Şubat ayında gündemde sıklıkla yer alan bir diğer konu ise, Dördüncü Yargı Paketi’nin hazırlık süreciydi. Türkiye’nin AİHM tarafından suçlu bulunduğu bir dizi konuda hukuki çözüm yolu sunmayı amaçlayan Dördüncü Yargı Paketi’nde, özellikle insan haklarına, adalet erişim, ifade özgürlüğü, gözaltı ve tutukluluk süreleri gibi hususlara ağırlık verildi.

Şubat ayında ayrıca;

- ABD Ankara Büyükelçiliği’nde bombalı intihar saldırısı düzenlendi;
- Almanya Başbakanı Angela Merkel, Türkiye’nin AB müzakere süreci ve terörle mücadele konularını görüşmek üzere Türkiye’ye geldi;
- THY’nin iç hat uçuşlarında alkollü içkilere ilişkin yeni düzenlemeler getirildi;
- 71’inci Türkiye-AB KPK toplantısı gerçekleştirildi;
- Türkiye ile KKTC Hükümetleri arasında Ekonomik ve Mali İşbirliği Protokolü onaylandı.

“AB Türkiye’ye yalvaracak!”

Avrupa Komisyonu’nun Enerjiden Sorumlu Üyesi Günther Oettinger

21 Şubat 2013

MART: GÜMRÜK BİRLİĞİ TARTIŞMASI ALEVLENDİ

Mart ayı boyunca öne çıkan konuların başında Gümrük Birliği, Dördüncü Yargı Paketi, İmralı süreci ve terör örgütü liderinin ateşkes çağrısı yer aldı.

Ekonomi Bakanı Zafer Çağlayan’ın “*Ya Gümrük Birliği’ni revize edelim, vizeyi kaldırım, ürünlerimize kotayı kaldırım, üçüncü ülkelerle serbest ticaret anlaşması yaparken ‘Türkiye de taraftır’ deyin; ya da Gümrük Birliği’nden çıkalım, bizimle de serbest ticaret anlaşması yapın*” şeklindeki sözleri, Gümrük Birliği’ne ilişkin yeni bir tartışma yarattı. Türkiye’nin uzun yıllardır AB ile Gümrük Birliği ilişkisini yürütmesine karşın, başta Türk işadamları olmak üzere Türk vatandaşlarına uygulanan vize, mallarının serbest dolaşımını engelleyen kotalar ve AB’nin üçüncü ülkeler ile imzaladığı serbest ticaret anlaşmaları yüzünden Türkiye’nin, haksız rekabetle karşı karşıya geldiğine dikkat çekildi. Nitekim, AB ile ABD arasında öngörülen Transatlantik Ticaret ve Yatırım Ortaklığı müzakerelerinde, Türkiye’nin dışarıda kalmasının ABD ile ticari ilişkiler açısından haksız rekabet oluşturacağı konusunda endişeleri de sıklıkla basında dile getirildi.

Mart ayında İmralı süreci, geçen ayda olduğu gibi, gündemindeki yerini korudu. Ancak bu süreç terör örgütü liderinin ateşkes çağrısı ile ivme kazandı. Mart ayı başında, İmralı’da BDP heyeti ile yapılan görüşmenin tutanaklarının basına sızdırılması büyük yankı uyandırırken, Diyarbakır’daki Nevruz kutlamalarında, yapılan ateşkes çağrısı, Türkiye ve yurtdışında büyük yankı uyandırdı.

Mart ayında ayrıca Türkiye gündemini;

- İsrail Başbakanı Benyamin Netanyahu’nun, 9 Türk’ün hayatını kaybettiği Mavi Marmara baskını nedeniyle Türkiye’den özür dilemesi;

- John Kerry'nin, ABD Dışişleri Bakanı olarak ilk kez Türkiye'ye ziyarette bulunması;
- Uluslararası derecelendirme kurumu S&P'nin, Türkiye'nin uzun vadeli kredi notunu BB'den BB+'ya yükseltmesi;
- Kamu Denetçiliği Kurumu'nun şikâyet başvurularını almaya başlaması belirlendi.

"AB'nin kendi geleceği için Türkiye'nin önemi konusunda ikna edilmeye ihtiyacı yok."

*AB Türkiye Delegasyonu eski Başkanı Jean-Maurice Ripert
11 Mart 2013*

NİSAN: DÖRDÜNCÜ YARGI PAKETİ YASALAŞTI

Nisan ayında Türkiye gündeminde en fazla öne çıkan konular arasında; Dördüncü Yargı Paketi, Akil İnsanlar Heyeti, İmralı süreci, Anayasa değişikliği çalışmaları, Başkanlık Sistemi ile kimi devlet kurumlarından "T.C." ibaresinin kaldırılmasına ilişkin tartışmalar vardı.

Dördüncü Yargı Paketi olarak bilinen "İnsan Hakları ve İfade Özgürlüğü Bağlamında Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı", Nisan ayında TBMM'de kabul edildi. Söz konusu Paket ile, insan haklarına saygı ve bu konuda ortaya çıkan aksaklıkları iç hukukta çözüme bağlama usulleri ve Türkiye'nin AİHM önündeki davaları açısından durumunun iyileştirilmesi amaçlanıyordu. AB, Dördüncü Yargı Paketi'nin kabul edilmesini olumlu bir gelişme olarak nitelendirirken, Hükümet Beşinci ve Altıncı Yargı Paketleri için çalışmaların başladığını duyurdu.

Nisan ayına damgasını vuran bir diğer önemli gelişme, çözüm süreci kapsamında oluşturulan Akil İnsanlar Heyeti'nin çalışmalarına başlamasıydı. Aralarında işadamları, akademisyenler, sanayiciler, yazarlar, gazeteciler, sivil toplum örgüt temsilcileri ve sanatçıların da bulunduğu 63 üyeli Akil İnsanlar Heyeti, Türkiye'nin yedi bölgesinde halkla temasa geçerek, çözüm süreci hakkında vatandaşları bilgilendirmeye başladı. Yine Nisan ayında İmralı sürecinde gerçekleşen yoğun görüşmeler sonucunda, yapılan çağrı üzerine terör örgütü, sınır dışına çekilme kararı aldı.

Tüm bu gelişmelerin yanı sıra, Nisan ayı boyunca devam eden yeni Anayasa çalışmaları, bir süredir devam eden Başkanlık sistemi tartışmalarını alevlendirdi. Kimi kamu kurumlarının tabelalarındaki "T.C." ibaresinin kaldırılmasına yönelik girişimler ise, ülkede büyük tepki topladı.

Nisan ayında ayrıca;

- Türkiye ile Şanghay İşbirliği Örgütü arasında öngörülen işbirliğine dair mutabakat belgesi imzalandı. Böylelikle, Türkiye, Şanghay İşbirliği Örgütü'nün "Diyalog Ortağı" konumuna geçen ilk NATO üyesi ülkesi oldu;
- 1 Nisan itibarıyla Hırvatistan, Türk vatandaşlarına vize uygulamaya başladı;
- E-vize uygulamasına geçilmesiyle, Türkiye'ye gelmek isteyen yabancıların elektronik ortamdan başvurarak vize almalarına imkân sağlandı;
- Uluslararası derecelendirme kurumu Fitch, Türkiye'nin kredi notunu "yatırım yapılabilir" seviyesine çıkardı;
- 121'inci Türkiye-AB Ortaklık Komitesi toplantısı düzenlendi;

- Türkiye’de göç ve iltica konusunda güçlü bir yasal ve kurumsal çerçeve oluşturma çabaları kapsamında ortaya çıkan “Yabancılar ve Uluslararası Koruma Yasası” TBMM’de kabul edildi;
- Avrupa Komisyonu’nun Türkiye’nin süt işletmelerinin AB’ye süt ve süt ürünleri temin edebilecek standartta eriştiği yönünde karar vermesi üzerine, 2001 yılından beri durdurulan Türkiye’den AB’ye süt ve süt ürünleri ihracatına yeniden izin verildi.

“Avrupa Komisyonu, Türkiye’nin enerji faslında müzakerelere başlayabilmek için yeterince hazır olduğunu düşünmektedir.”

Avrupa Komisyonu’nun Genişleme ve Komşuluk Politikası’ndan

Sorumlu Üyesi Ştefan Füle

17 Nisan 2013

MAYIS: REYHANLI’DA KORKUNÇ SALDIRI

Türkiye’nin Mayıs ayı gündemini Reyhanlı saldırıları ve Gezi Parkı olayları belirledi. 11 Mayıs’ta Hatay’ın Reyhanlı ilçesinde meydana gelen, 51 kişinin hayatını kaybettiği ve 150’den fazla kişinin yaralandığı terör saldırısı ve bunu takiben Cumhuriyet Başsavcılığı’nın talebi üzerine medya kuruluşlarına getirilen yayın yasağı, Türkiye’nin gündemine damgasını vurdu. Reyhanlı saldırısı Türkiye’yi yasa boğarken, beraberinde birçok polemik gündeme getirdi. Bunların başında, saldırıda kullanılan araçların istihbarat birimleri tarafından takip ediliyor olması; eylemde istihbarat açığının ortaya çıkması yer aldı. Bu saldırı hiç şüphesiz, Suriye’de yaşanan iç savaşın en ağır faturasının Türkiye’ye kesildiğinin bir göstergesi oldu.

28 Mayıs’ta İstanbul Beyoğlu’nda bulunan Taksim Gezi Parkı’nın bir duvarının, Taksim Yayalaştırma Projesi kapsamında yıkılmaya başlamasının protesto edildiği ve protestoların kısa bir süre içerisinde sosyal paylaşım siteleri aracılığıyla yayılması sonucu, çoğunluğunu gençlerin oluşturduğu aktivistler, Park ve çevresinde oturma eylemine başladı. Güvenlik güçlerinin eylemcilere müdahalesinin ardından, Gezi Parkı olayları her geçen gün daha da şiddetlenerek, Haziran ayı boyunca devam etti. İstanbul’da başlayan protestolar kısa sürede dalga dalga tüm Türkiye’ye yayılırken protestolara yönelik güvenlik güçlerinin müdahalesi ve Başbakan Erdoğan’ın protestoculara yönelik tutumu çok tartışıldı.

Türkiye’de Mayıs ayında iç siyaset de hareketliydi. Gündeme gelen önemli konuların başında Dördüncü Yargı Paketi; piyanist Fazıl Say’a, “*Halkın bir kesiminin benimsediği dini değerleri aşağıladığı*” gerekçesiyle verilen hapis cezası; açılım süreci ve Akil İnsanlar; İmralı’ya giden beşinci ve altıncı heyetler; terör örgütünün Mart ayında aldığı ateşkes kararını takiben sınır ötesine geçişi ile kamuoyunda içki yasağı olarak bilinen ve alkol ile ilgili düzenlemeleri içeren kanunun, TBMM tarafından kabul edilmesi yer aldı.

Türkiye-AB ilişkilerinde Mayıs ayında bir ilk yaşandı. “*Türkiye hiçbir zaman AB’nin bir parçası olmayacak*” sözleriyle gündeme gelen AB Konseyi Başkanı Herman Van Rompuy, 23 Mayıs’ta Türkiye’ye görevi kapsamındaki ilk resmi ziyaretini gerçekleştirdi. Bununla birlikte, Türkiye ve AB arasındaki en yüksek karar organı olan “Ortaklık Konseyi” toplantısının 51’incisi yapıldı. Toplantının öne çıkan gündem maddelerini ise, uzun süredir bloke edilen müzakere başlıklarından sadece Bölgesel Politika ve Yapısal Araçların Koordinasyonu başlığının değil, Sosyal Politika ve İstihdam; Yargı ve Temel

Haklar; Adalet, Özgürlük ve Güvenlik; Enerji; Eğitim ve Kültür gibi başlıkların açılması ile müzakerelerin canlandırılmasına yönelik teklifler oluşturdu.

Mayıs ayında ayrıca;

- Güney Kore ile imzalanan Serbest Ticaret Anlaşması yürürlüğe girdi;
- Türkiye IMF'ye olan borcunun son taksitini ödedi;
- Uluslararası derecelendirme kuruluşu Moody's, Türkiye'nin kredi notunu Ba1'den Baa3'e yükseltti;
- İstanbul Boğazına kurulacak üçüncü köprünün temelleri atıldı; köprünün adının "Yavuz Sultan Selim" olması büyük tartışma yarattı;
- İstanbul'a kurulacak üçüncü havalimanınının 26 milyar avroluk sözleşmesi imzalandı.

"Türkiye'nin AB ile geri kabul olarak adlandırılan anlaşmayı kısa sürede imzalaması, Türk vatandaşlarına vizesiz seyahat imkânına yol açacak olan yol haritasında daha hızlı ilerlememize imkân verecektir."

*AB Konseyi Başkanı Herman Van Rompuy
23 Mayıs 2013*

HAZİRAN: GEZİ PARKI OLAYLARI

Gezi Parkı olayları Haziran ayının en önemli gündem maddelerinden biri olmaya devam etti. 28 Mayıs'ta başlayan, İstanbul'dan sonra tüm Türkiye'ye yayılan eylemler, binlerce kişinin sokaklara döküldüğü kitlesel eylemlere dönüştü. Bir ay boyunca devam eden olayların ardından, sosyal medya üzerinden, eylemleri planladığı gerekçesiyle birçok kişi gözaltına alındı; bazı televizyon kanalları da, halkı şiddete teşvik ettikleri gerekçesiyle para cezası aldı. Eylemler hiç şüphesiz başta turizm olmak üzere birçok sektörde ve Türk ekonomisinde büyük kayıplara neden oldu.

Bir kesim Gezi Parkı olaylarını demokratik tepki eylemleri olarak nitelendirirken, Hükümet, eylemleri faiz lobisi ve dış destekçilerin desteğiyle, hükümet karşıtı bir hal aldığını savundu. Türkiye'de yaşanan son gelişmeleri yakından takip eden BM, ABD, AB ve AB Üye Devletleri ise, protestolarla ilgili olarak Türkiye'deki tüm taraflara "durumu yatıştırma" çağrısında bulundu; güvenlik güçlerinin eylemcilere müdahale tarzı ise kaygılara neden oldu. AP'de, Gezi Parkı protestolarına yapılan sert müdahalenin eleştirildiği bir tasarı onaylandı.

Haziran ayında giderek büyüyen Gezi Parkı olayları hiç şüphesiz ivme kazanmaya başlayan Türkiye-AB ilişkilerini olumsuz etkiledi. Türkiye, 3 yıl aradan sonra 26 Haziran'da müzakereye yeni bir başlık açmayı beklerken, yaşanan olaylar sebebiyle AB, söz konusu başlığın açılmasını erteleme kararı aldı.

Haziran ayında ayrıca;

- KCK davası ve 12 Eylül darbesi davası gündemdeki yerlerini korudu;
- Türkiye ile Peru arasında karşılıklı olarak vizeler kalktı;
- Morityus ile imzalanan Serbest Ticaret Anlaşması yürürlüğe girdi;
- 72'nci Türkiye-AB KPK toplantısı gerçekleştirildi;

- AGOS Gazetesi Genel Yayın Yönetmeni Hrant Dink suikastı ile ilgili davada, 12 yıl 6 ay hapse mahkûm edilen tutuksuz sanık Ersin Yolcu, Yargıtay'ın kararı onamasının ardından Trabzon'da yakalanarak cezaevine gönderildi;
- THY, 2013 Skytrax değerlendirmesine göre "Avrupa'nın En İyi Havayolu Şirketi" ödülünü aldı;
- Türkiye-AB Karma İstişare Komitesi Eşbaşkanlığı'na, TESK Genel Başkanı Bendevi Palandöken seçildi.

"Hiç kimse istikrarlı, demokratik ve modern bir Türkiye'nin bölgesi ve bir bütün olarak AB için taşıdığı önemi sorgulamamalıdır."

Avrupa Komisyonu'nun Genişleme ve Komşuluk Politikası'ndan

Sorumlu Üyesi Ştefan Füle

12 Haziran 2013

TEMMUZ: ONUNCU BEŞ YILLIK KALKINMA PLANI AÇIKLANDI

Temmuz ayı boyunca, her ne kadar Gezi Parkı eylemleri yatışmış olsa da, polemği devam etti. Lozan Barış Konferansı ve Antlaşması'nın doksanıncı yıldönümünün bir dizi etkinlikle kutlandığı Temmuz ayı, yine önemli gelişmelere sahne oldu. Bölge İdare Mahkemesi'nin Gezi Parkı'ndaki inşaat çalışmaları için verilen yürütmeyi durdurma kararını iptal etmesi, park içinde inşaat çalışmaları yeniden başlayabilir mi tartışmalarına yol açtı. Ancak Birinci İdare Mahkemesi'nin daha önce aldığı bir kararla, Gezi Parkı'na Topçu Kışlası yapılmasına onay veren imar planlarını iptal etmesi, bunu olanaksız hale getirdi.

Temmuz ayı gündeminde tartışılan bir başka konu, Onuncu Beş Yıllık Kalkınma Planı'nın TBMM Genel Kurulu'nda kabul edilmesiydi. Planda yer alan öngörüler arasında, beş yılın sonunda kişi başına gelirin 16.000 dolara yükseleceği yer aldı. Planda ayrıca, ekonomik büyümenin artması; işsizlik, enflasyon ve cari açığın azalması ve enflasyonun yüzde 5'in altında bir ortalama yakalaması öngörüldü. Temmuz ayında ayrıca Anayasa Mahkemesi, Türk hukuk sisteminin önemli sorunlarından biri olan ve büyük tartışmalar yaratan, uzun tutukluluk süreleri konusunda yapılan başvuruları ele almaya başladı. Mahkeme, uzun tutukluluk süreleri konusunda uygulayacağı kriterleri belirleyerek, bireysel başvuru yoluyla tutukluluk süresine itiraz eden Ergenekon davası sanıkları Mehmet Haberal ve Mustafa Balbay'ın davalarının görüşüleceğini açıkladı.

Temmuz ayında yaşanan polemiklerden bir diğeri ise, dersanelerin özel okullara dönüştürülmesiydi. Milli Eğitim Bakanı Nabi Avcı'nın, her yıl 1 milyon öğrencinin girdiği Seviye Belirleme Sınavı'nın kaldırılacağını, yeni eğitim-öğretim döneminde dersanelerin de özel okullara dönüştürülmesi yoluyla kapatılacağını açıklaması, tepkiyle karşılandı. Temmuz ayında ayrıca, CHP'nin Kürt sorununa ilişkin hazırladığı rapor; Demokratikleşme Paketi ve seçim sistemi hazırlıkları bolca tartışıldı.

İrlanda'nın AB Dönem Başkanlığı süresince durgun geçen Türkiye-AB ilişkilerinin, Litvanya'nın Dönem Başkanlığı'nı devralmasını takiben sona ermesi adına ümitler, 1 Temmuz itibarıyla yeniden canlandı.

Temmuz ayında dünya gündemini ise Mısır belirledi. Mısır'da ordunun 3 Temmuz'da yönetime el koymasına tepki gösteren ilk ülkelerden biri Türkiye'yd. Başbakan Erdoğan konu ile ilgili yaptığı açıklamalarda, seçimle gelmiş hangi iktidara karşı olursa olsun,

darbelerin kötü olduğunu belirtirken, Türkiye'nin Mısır ve bölge ülkeleri için referans olduğunun altını çizdi.

Temmuz ayında ayrıca;

- Türkiye ile Kongo Cumhuriyeti arasında vize muafiyeti yürürlüğe girdi;
- Cemil Çiçek yeniden TBMM Başkanı seçildi;
- Dövizli askerlik bedeli 10 bin avrodan, 6 bin avroya düştü;
- Dünya Sağlık Örgütü'nün MPOWER olarak açıkladığı tütünle mücadele için gerekli 6 hedefin tamamını gerçekleştiren ilk ve tek ülke, Türkiye oldu;
- OECD, Türkiye'nin 2014 büyüme tahminini yüzde 4,6 olarak açıkladı ve bu tahminle Türkiye'nin Şili'nin ardından dünya ikincisi olacağını duyurdu.

"Litvanya, AB Dönem Başkanlığı süresince, yeni fasılların açılması konusunda Türkiye'yi destekleyecek."

Litvanya'nın Ankara Büyükelçisi Kęstutis Kudzmanas

3 Temmuz 2013

AĞUSTOS: ERGENEKON DAVASI SONUÇLANDI

Ağustos'ta öne çıkan gelişmelerin başında, son yıllarda gündemin belirleyicilerinden biri olan ve aralarında eski Genelkurmay Başkanı Başbuğ'un da bulunduğu 66'sı tutuklu 275 sanığın yargılandığı Ergenekon davasına ilişkin karar vardı. Sona gelinen davanın karar duruşmasında, 48 sanığın tutukluluk halinin devamına karar verilirken, Emekli Tuğgeneral Veli Küçük, Danıştay davası sanığı Alparслан Arslan ve Emekli Yüzbaşı Muzaffer Tekin, 2'şer kez ağırlaştırılmış müebbet; Gazeteci Tuncay Özkan, İP Genel Başkanı Doğu Perinçek, Avukat Kemal Kerinçsiz, Emekli Albaylar Dursun Çiçek ve Fikri Karadağ ile Emekli Deniz Yüzbaşı Hasan Ataman Yıldırım ağırlaştırılmış müebbet; Genelkurmay Eski Başkanı Emekli Orgeneral İlker Başbuğ, Emekli Orgeneraller Hurşit Tolon, Şener Eruygur, Nusret Taşdeler, Hasan İğsız, Mehmet Eröz, Sendikacı Mustafa Özbek, Kuvvai Milliye Derneği Genel Başkan Yardımcısı Durmuş Ali Özoğlu, Türk Ortodoks Patrikhanesi Basın Sözcüsü Sevgi Erenerol ve Emekli Albay Fuat Selvi müebbet hapis cezası aldı. 17 kişinin tahliyesine karar veren mahkeme, 13 kişi hakkında yakalama emri çıkardı.

Ağustos'ta ayrıca kamuoyunda Torba Kanun olarak bilinen ve birçok kanunda düzenleme öngören kanun yürürlüğe girdi. Kanunun içerdiği düzenlemeler arasında, 4/B'liler, mahalli idareler ile bazı kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan 100 bin sözleşmeli personelin kadroya alınması; şehit yakını, gazi, muhtar ve köy korucularına yeni haklar verilmesi ve sürücü belgelerinin değiştirilmesi yer aldı. Öte yandan, Anayasa Uzlaşma Komisyonu çalışmalarında ilerleme sağlandı; uzun süredir üzerinde çalışılan Demokratikleşme Paketi'nde de sona gelindiği açıklandı. Pakette, Alevi açılımı, anadilde kamu hizmeti, ifade özgürlüğü, seçim yasası başta olmak üzere birçok konuda düzenleme yer aldı.

Ağustos ayının en sıcak gelişmesi ise, Suriye yönelik askeri müdahale ve Türkiye'nin olası müdahaleye desteği tartışmalarıydı. Suriye'nin kimyasal silah kullandığı iddialarının ardından, bir taraftan ülkede incelemeler yapan BM heyetinden gelen rapor beklenirken, diğer yandan Türkiye'nin de dâhil olabileceği uluslararası düzeyde muhtemel bir askerî müdahale ve müdahalenin nasıl olacağı tartışmaları başladı. Öte

yandan, THY'nin iki pilotunun 9 Ağustos'ta Lübnan'ın başkenti Beyrut'ta kaçırılması, sadece Türkiye'de değil dünyada da gündemin üst sıralarına yerleşti.

Ağustos ayında ayrıca;

- M. Rifat Hisarcıklıoğlu dördüncü kez TOBB Başkanı seçildi;
- Marmaray'da ilk test sürüşü gerçekleştirildi;
- Japonya ile Serbest Ticaret Anlaşması'na yönelik Ortak Çalışma Grubu oluşturuldu;
- Milli Eğitim Bakanlığı, okula kayıt yaşı konusunda yönetmenlik değişikliği yaparak, 66, 67 ve 68 aylık çocukların kayıtlarının bir dilekçe ile 1 yıl erteleme hakkı sağladı;
- Cumhurbaşkanı Abdullah Gül, Slovakya vatandaşlarına Türkiye'ye ziyaretlerinde vize muafiyeti getiren kararı imzaladı.

“AB ile vize muafiyeti görüşmeleri 2013'te başlarsa, 2016'da vize kalkar.”

AB Bakanı ve Başmüzakereci Egemen Bağış

4 Ağustos 2013

EYLÜL: SURIYE KRİZİ VE DEMOKRATİKLEŞME PAKETİ

Eylül ayında Türkiye'de gündemde en fazla öne çıkan konular Suriye krizi, Demokratikleşme Paketi, Türkiye-ABD Serbest Ticaret Anlaşması ve ODTÜ'deki protesto eylemleriydi.

Kuşkusuz tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de Eylül ayında en ses getiren olay Suriye kriziydi. ABD Başkanı Barack Obama, Suriye'de askeri müdahale kararının açıklamasının ve bu kararın Senato tarafından onaylanması sürecine girmesinin ardından, ülkelerinde yaşanabilecek mülteci akınına hazırlıklı olmak ve dünyadaki tüm toplumlara insanı yardım çağrısında bulunmak üzere Türkiye, Lübnan, Ürdün ve Irak yetkilileri Cenevre'de bir araya geldi. 500 bin'in üzerinde Suriyelinin sığındığı Türkiye'nin sığınmacılara yönelik yaptığı girişimler ve insanı yardımlar ise, AB'de övgü ile karşılandı. Bu kapsamda, AP Başkanı Martin Schulz *“Türk hükümeti ve halkına Suriyeli mültecileri kabul edip gösterdikleri misafirperverlikten dolayı saygı duyuyorum. Hiçbir ülke Türkiye'nin insani yardım konusunda sergilediği tavrı göstermedi”* sözleriyle Türkiye'nin bölgedeki diplomatik temaslarda kilit bir rol oynadığına dikkat çekti.

Eylül ortasında düzenlenen G-20 Zirvesi'nde de Suriye, en önemli gündem maddesini oluşturdu. Zirve'de, ABD'nin yanı sıra Türkiye, Fransa, İngiltere, Suudi Arabistan ve Kanada askeri bir operasyon yapılmasına destek çıkarken, diğer ülkeler buna karşı çıktı. İlerleyen günlerde ABD ve Rusya yetkilileri arasında yapılan görüşmeler sonucunda bir uzlaşmaya varıldı. Söz konusu uzlaşma kapsamında, Suriye'nin bir hafta içerisinde kimyasal silah listesini açıklaması ve 2014 yılının ilk yarısında bu silahları imha etmesi yolunda çağrıda bulunuldu. Ayrıca, Suriye'nin bu anlaşmanın hükümlerini yerine getirmediği takdirde, BM Tüzüğü'nün 7'nci Maddesi uyarınca barışı sağlamak amacıyla Suriye'ye askeri operasyon düzenleme hakkını öngörüldüğü açıklandı. Bu uzlaşma önerisi uluslararası arenada değerlendirilirken, bir Suriye helikopterinin Türk sınırlarını ihlal etmesi üzerine Türk savaş uçakları tarafından düşürülmesi, iki ülke arasındaki gerginliğin artmasına yol açtı.

Suriye'deki bu gelişmeler bir yana, yoğun çalışmalar ardından ve uzun süredir tamamlanması beklenen Demokratikleşme Paketi'nin kapsamı Başbakan Erdoğan tarafından 30 Eylül'de açıklandı. Söz konusu pakette seçim sistemine ilişkin değişiklikler getirilmesi, farklı dil ve lehçelerde eğitim imkânının sağlanması, başörtüsü yasağının kaldırılması, il ve ilçe isimlerinin iadesi, öğrenci andının kaldırılması ve "x, w ve q" harflerinin kullanılabilmesi gibi birçok öneriler vardı. Sunulan Demokratikleşme Paketi, AB tarafında da olumlu karşılandı.

Eylül ayında ODTÜ arazisi içinden geçmesi öngörülen yolun inşaatına ilişkin tartışmaların alevlenmesiyle Ankara'da düzenlenen protestolar, kısa sürede Türkiye'nin farklı bölgelerine yayıldı. Haziran ayında Gezi Parkı eylemlerine odaklanan gündem, üç ay sonra bu kez Ankara'ya odaklandı.

Eylül ayında öne çıkan bir diğer önemli konu ise, Türkiye ve ABD arasında akdedilmesi olası serbest ticaret anlaşmasına ilişkin olarak, ilk Türkiye-ABD Yüksek Düzeyli Çalışma Komitesi toplantısının gerçekleştirilmesiydi. Bu konu, AB ve ABD arasında öngörülen Transatlantik Ticaret ve Yatırım Ortaklığı'nın dışında kalmak istemeyen Türkiye için büyük önem taşımaya devam etmekte.

Eylül ayında ayrıca;

- *Demirkan* Davasında ABAD, Türk vatandaşlarının AB ülkelerine yapacakları turistik amaçlı seyahatlerinde vizeye tabi olduklarına karar verdi;
- 2020 Olimpiyat Oyunları'na İstanbul'da ev sahipliği için yarışan Türkiye, final oylamasında kaybetti. Tokyo 2020 Olimpiyatlarına ev sahipliği yapacak;
- Türkiye ile Kosova arasında Serbest Ticaret Anlaşması imzalandı;
- Anadolu Ajansı Kürtçe yayın yapmaya başladı.

"Ankara Anlaşması'nın imzalanmasından bu yana geçen 50 yıl, Türkiye-AB ilişkileri açısından kaybedilmiş ve hayata geçirilmemiş birçok fırsatı içinde barındırmaktadır."

*AB Bakanı ve Başmüzakereci Egemen Bağış
Eylül 2013*

EKİM: DEMOKRATİKLEŞME PAKETİ AÇIKLANDI

Türkiye-AB ilişkileri kapsamında Ekim ayının gündemine, 2013 İlerleme Raporu damgasını vurdu. 16 Ekim 2013 tarihinde Avrupa Komisyonu tarafından açıklanan Türkiye'nin 2013 İlerleme Raporu, 2012 yılı raporuna göre daha ılımlı ve yapıcı bir tonda yayımlandı. 2013 yılı raporunda Türkiye'de reform sürecinin desteklenmesi için katılım müzakereleri sürecinin en uygun çerçeve olmaya devam ettiği ve müzakerelerin yeniden hız kazanması gerektiği ifade edildi. Raporda ayrıca yargı ve basın özgürlüğü ile ilgili eleştirilerin yanında ifade özgürlüğü ve medya özgürlüğünün kısıtlanması, medya üzerindeki baskı, oto sansür, bazı gazetecilerin görevlerinden uzaklaştırılması, internet sitelerinin yasaklanması gibi sorunların devam ettiği uyarısı yapıldı; yargının bağımsızlığı, tarafsızlığı ve etkinliği ile ilgili daha fazla ilerleme kaydedilmesi gerektiği belirtildi.

Ekim ayına ayrıca demokratikleşme süreci ve Başbakan Erdoğan tarafından 30 Eylül'de açıklanan ve hükümetin üzerinde yoğun mesai harcadığı Demokratikleşme Paketi bolca konuşuldu. Başbakan Erdoğan'ın "*Karşımıza çıkan dirençlere rağmen*

demokratikleşmeden vazgeçmedik, vazgeçmeyeceğiz” sözleriyle kamuoyuna duyurduğu pakette, seçim sisteminden, anadilde eğitime, başörtüsü yasağının kalkmasından, il ve ilçe isimlerinin iadesine kadar birçok alanda köklü değişiklik yer aldı. Ancak ilkokullarda andımızın kaldırılması ve kamuda başörtüsü serbestliği en çok ses getiren değişiklikler oldu. Avrupa Komisyonu, Başbakan Erdoğan’ın açıkladığı Demokratikleşme Paketi’ne olumlu tepki verirken, ABD de paketi *“doğru yönde atılmış bir adım”* olarak değerlendirdi ve Heybeliada Ruhban Okulu’nun yeniden açılması ve ekümeniklik konularının pakete dâhil edilmemesini eleştirdi.

Demokratikleşme Paketi’nin yarattığı siyasi tartışmalarının gölgesinde 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı’nı kutlayan Türkiye’de gözler, TBMM’ye başörtüsü ile gireceklerini açıklayan milletvekillerine çevrilirken, birçok ildeki Cumhuriyet Bayramı kutlamaları, toplu andımız okumalarına sahne oldu. Cumhuriyet’in doksanıncı yılı geride bırakılırken, akıllarda ise İstanbul Boğazı’nda yapılan ses ve ışık gösterisi ile, temelleri 2004 yılında atılan, Avrupa ve Asya yakasını İstanbul Boğazı’nın altında birleştiren Marmaray Projesi’nin açılışı kaldı. Öte yandan, Yargıtay Dokuzuncu Ceza Dairesi, Balyoz Planı davasında aralarında emekli Oramiral Özden Örnek ile emekli Orgeneraller Halil İbrahim Fırtına ve Çetin Doğan’ın da bulunduğu 237 sanığa verilen cezayı, *“darbeye eksik teşebbüs”* gerekçesiyle onadı.

TÜİK verilerine göre, dış ticarete altın depremi yaşandı ve 2013’ün ilk 8 ayında altın ithalatından kaynaklanan açık 7.2 milyar dolara ulaştı. Başbakan Yardımcısı Ali Babacan, Türkiye’nin önümüzdeki üç yıla ilişkin makro hedeflerini gösteren 2014–2016 Orta Vadeli Program kapsamındaki revizyonları açıkladı. Türkiye’de artan borçlanmaya bağlı olarak büyüme, enflasyon, dış ticaret ve bütçe kalemlerinde hedefler değişti; birinci öncelik, tasarrufların artırılarak cari açığın kapatılması olarak belirlendi. Bunu takiben, hükümetin 2023 için belirlediği 2 trilyon dolarlık ekonomi ve 500 milyar dolarlık ihracat hedefine ulaşma ihtimalinin Orta Vadeli Program sonrasında oldukça azaldığı belirtildi.

Ekim ayında ayrıca;

- Ergenekon Davası’ndan tahliye edilen CHP Zonguldak Milletvekili Mehmet Haberal, TBMM Genel Kurulu’nda ant içerek görevine başladı;
- OECD’nin yayınladığı *“Tarımsal Politikalar: İzleme ve Değerlendirme 2013”* raporunda Türkiye’nin dünyanın yedinci büyük tarım ürünleri üreticisi olduğu belirtildi;
- ABD’li düşünce kuruluşu olan *Freedom House*’un *“2013 İnternet Özgürlüğü”* raporunda Libya, Nijerya, Uganda ve Bangladeş gibi ülkelerin gerisinde yer alan Türkiye, *“kısmen özgür olarak”* tanımlandı;
- 9 Ağustos’ta Beyrut’ta kaçırılan iki THY pilotu serbest bırakıldı.

“Türkiye ile AB arasındaki üyelik görüşmelerinin başarıyla sonuçlanması, tüm Avrupa kıtasının yararına.”

TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıkhoğlu
16 Ekim 2013

KASIM: BÖLGESEL POLİTİKA FASLI AÇILDI

Fransa’nın eski Cumhurbaşkanı François Sarkozy’nin veto ettiği fasıllardan biri olan Bölgesel Politika ve Yapısal Araçların Koordinasyonu faslı, 5 Kasım 2013 tarihinde AB

Bakanı ve Başmüzakereci Bağış ile Kalkınma Bakanı Yılmaz'ın katıldığı Brüksel'deki Hükümetlerarası Konferans'ta müzakerelere açıldı. Bu gelişme Türkiye-AB müzakere sürecinde 60 aydan sonra açılan ilk başlık olması nedeniyle önemliydi.

Demokratikleşme Paketi kapsamında, başörtüsünün kamusal alanda serbest bırakılmasının ardından 1 Kasım günü AKP'li 4 kadın milletvekili, TBMM Genel Kurul salonundaki oturuma başörtülü olarak katıldı. TBMM'de başörtüsünün ardından pantolonun da serbest bırakılması ile Türkiye, Ekim ayından itibaren hız verilen demokratikleşme sürecinde önemli ilerleme kaydetti. Kasım ayında Diyarbakır'ı ziyaret eden Başbakan Erdoğan, 16 Kasım'da 21 yıl aradan sonra Diyarbakır'a gelen Irak Kürdistan Bölgesel Yönetimi Başkanı Mesud Barzani ile bir araya geldi. Başbakan Erdoğan'ın Mesud Barzani ile Diyarbakır'da buluşması ve bu buluşmada İbrahim Tatlıses ile Şivan Perver'in de birlikte konser vermesi tüm ayın en çok konuşulan konusu oldu. Başbakan Erdoğan, ziyaretinde ilk kez BDP'li bir belediye ziyaret etti.

Kasım ayı gündemine ayrıca Başbakan Erdoğan'ın, kız ve erkek öğrencilerin bir arada yaşadığı öğrenci evlerine yönelik açıklamaları damga vurdu. Gezi olayları ve Ankara'da ODTÜ eylemleri henüz hafızalardan silinmeden, Hükümetin bazı kesimlerin yaşam tarzlarına müdahalesi yeni tartışmalara neden oldu. Kasım ayında sıkça tartışılan konuların başında "Dikizci" polemigi, "Şam'daki yezid", Mardin'in Nusaybin ilçesinde Türkiye-Suriye sınırına yapılmaya başlanan ve durdurulan duvar ve BDP'nin duvara tepkisi yer aldı.

Kasım ayında ayrıca;

- YÖK Başkanlığı, üniversite içerisinde izinsiz bildiri dağıtılmasını, kınama cezası gerektiren bir suç olarak uygulamaya koydu;
- 75 milyonu geçen nüfusuyla Türkiye, sosyal medya kullanımında dünya sıralamasında Brezilya, Rusya, Endonezya, Hindistan ve İngiltere'yi geride bırakarak ABD'den sonra ikinci sırada yer aldı.

"22'nci faslın müzakerelere açılmasını diğer fasılların da takip edeceğini ve katılım müzakerelerinin makul bir süre içinde, yakın gelecekte nihai hedef olan tam üyelik ile sonuçlanacağını ümit ediyoruz. AB ile arasında bir ortaklık ilişkisi bulunan ve bunun son aşaması olarak gümrük birliğine giren Türkiye'nin, tüm AB mekanizmaları ve karar alma süreçleri içinde olmasını sağlayacak tam üyeliğin en kısa zamanda gerçekleşmesi her iki taraf için de bir kazan-kazan durumu oluşturacaktır. Tarihte olduğu gibi Türkiye Avrupa'nın bir parçasıdır ve geleceğin Avrupa'sının şekillenmesinde katkısını sunacaktır."

Prof. Dr. Halûk Kabaalioğlu, İKV Başkanı

6 Kasım 2013

ARALIK: GERİ KABUL ANLAŞMASI İMZALANDI

Aralık ayında Türkiye-AB ilişkilerinde yepyeni bir süreç başladı. Türkiye ve AB arasında 16 Aralık 2013 tarihinde Geri Kabul Anlaşması ve Vize Serbestisi Mutabakat Metni imzalanmasına paralel olarak uzun süredir beklenen vize muafiyeti için diyalog süreci başlatılmış oldu. Türk vatandaşları en geç 3,5 yıl içinde AB'den vize muafiyeti hakkı kazanacakları ifade edilirken, Başbakan Erdoğan gelişmeyi "Türkiye ile AB ilişkilerinde gerçek anlamda bir milat" sözleriyle nitelendirdi.

Yılın son ayında yaşanan bir diğer sıcak gelişme ise, 17 Aralık tarihinde başlatılan yolsuzluk soruşturmasıydı. Aralarında işadamları, üst düzey devlet yetkilileri ve Hükümette görevli Bakanların oğullarının da bulunduğu birçok kişi İstanbul'da gözaltına alınırken; bunların bir kısmı serbest bırakıldı; bir kısmı tutuklandı. Rüşvet operasyonu ile birlikte, özellikle Emniyet içerisinde birçok polis amiri ve müdürünün yeri değiştirildi. Hiç şüphesiz en tartışılanı, İstanbul Emniyet Müdürü Hüseyin Çapkın'ın Merkez Valiliğine atanmasıydı. Soruşturma devam ederken, soruşturmaya yeni savcıların atanması, İstanbul Emniyet Müdürlüğü'ne basın mensuplarının girişinin yasaklanması ise, bu konuyla bağlantılı en çarpıcı gelişmelerdi. Cumhuriyet tarihinin en büyük rüşvet operasyonlarından biri olarak ifade edilen operasyon, halen devam ederken; hiç şüphesiz bu gelişme 2014 yılında Türkiye'nin en fazla tartışacağı konu olacak.

Aralık ayında ayrıca;

- 4 yıl 8 ay hapis cezası alan CHP İzmir Milletvekili Mustafa Balbay tahliye edildi ve TBMM Genel Kurulu'nda yemin ederek görevine başladı;
- CHP lideri Kılıçdaroğlu, Parti'nin Genel Başkanı olarak ilk kez ABD'ye ziyarette bulundu;
- 73'üncü Türkiye-AB KPK toplantısı gerçekleştirildi;
- "Türk Kahvesi", UNESCO Somut Olmayan Kültürel Miras listesine dâhil edilirken, "Antep Baklavası", Avrupa Komisyonu tarafından coğrafi işaret korunması altına alınan Türkiye'deki ilk gıda ürünü oldu;
- Kimyasal Silahların Yasaklanması Örgütü Direktörü Ahmet Üzümcü, OPCW adına 2013 Nobel Barış Ödülü'nü kazandı;
- 2014 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı TBMM Genel Kurulu'nda kabul edildi;
- Türkiye 1 Aralık'tan itibaren üç yıl süreyle G-20'nin Troika'sında yer almaya başladı.

"Türkiye-AB arasındaki vize muafiyeti anlaşmasıyla bir anlamda Türkiye'nin sınırları AB'nin sınırları haline gelecek."

*AB Türkiye Delegasyonu Müsteşarı Françoise Naucodie
16 Aralık 2013*